

Ljudski učitelj in kmetijstvo.

Poroča Fr. Vendramin.

(Konec.)

Presoja mu sedaj k večjemu še miza, da igra po nji, ter vzbuja nekdanje spomine; glasovi pa mu tako in tako še done po ušesih samo ob sebi, tako da prve čase še strun ni potreba. Ali tudi to preide počasi. Izgubljen je ves trud nekdanjih mladih dni.

Končno me vendar kdo potolažil in poreče: Dandanes imajo že skoro po vseh, tudi po najbolj zapuščenih krajih v cerkvi orgle, in dober pianist bo počasi tudi dober orglavec! Če se še ni dovolj naučil na učiteljišču, se lahko vežba tu — in slednjič: orgljanje je jako častno za učitelja; vsaj ljudstvo še dandandanes, hvala, Bogu bolj ceni učitelja, ki je obenem tudi orglavec, nego vrlega učitelja-pedagoga! In to je resnica! Ljudstvo še dandanes vidi v učitelju najprej orglavca, drugo je postranska stvar. No, saj ni čudo, kaj naj pričakujemo od navadnega človeka; saj nas tudi višje šolske oblasti ne sodijo bolje, drugače bi ne stavile tolike važnosti na predmet, ki je za učitelja tako neznamen in dandanes brez izdatnega pomena!

Bili so pač časi, ko so učitelji poučevali kakove 3 kvečjemu 4 ure na dan. Takrat se je učitelj pač lahko bavil s postranskimi opravili, saj mu ni bilo treba popravljati ne vaj ne nalog, a vse drugače je danes. Učiteljstvu daje dandanašnji že sama šola toliko posla, da mu je naravnost nemogoče, baviti se s postranskimi opravili, bodisi pa že z orgljanjem ali tajništvom ali celo s podobnim opravilom — mežnarijo.

Drugi časi — drugi običaji!

Naše ožje oblasti, menim, da nič kaj rade ne gledajo učitelja, katerega delokrog se razteza preko ljudske šole na postranske zaslužke, in pazijo kolikor mogoče, da mu to zabranijo in večkrat, če le mogoče, tudi prepovedo.

Vprašal bi pa naše višje šolske oblasti, ki priznavajo in vidijo, da so na škodo šoli vsa postranska opravila, od katerih najobičajneje je orgljanje — čemu ne vplivajo pri višjih oblastih, da se učiteljiščniki niti ne uče tega. Čemu mučite uboge kandidate s tem, česar ne bodo smeli rabiti, kar bi imelo škoditi šoli sami!

Čemu ne zahtevajo, da se muzika spravi med neobligatne predmete, a na isto mesto pa postavi kmetijstvo, ki je eden najvažnejših predmetov za šolo, kjer je 99% otrok s kmetov, kjer večkrat »pišče več od pute ve.«

Oblasti naj bi zahtevale, ko poznajo praktično potrebo kmetijstva, da se prične praktično poučevati že s prvim tečajem. Najimenoitnejše bi tedaj bilo v tem oziru, da bi se premestilo moško učiteljišče v bližino kake dobre kmetijske šole in profesor kmetijstva naj bi imel vsaj toliko prakse v kmetijstvu, kolikor je ima dobro izurjen kmet ter naj bi poučeval gojence teoretično in praktično v tem predmetu. Ne pa, da se popolni takovo mesto z osebo, ki ima v praksi komaj majhen pojem, a v teoriji in metodi pa še tega ne.

Abiturijenti takega učiteljišča bi bili brezdvomno dobri substituti sedanjih deželnih kmetijskih učiteljev.

Na to se mi pa poreče: Kaj pa mi? Ali naj se damo med staro šaro? Ne, tudi za nas ostane nekaj, tudi mi se lahko pokažemo sposobne, samo ako nam pojdejo oblasti na roko, vsaj kolikor jih veže zakonita dolžnost § 47. drž. zakona naroča pač, naj se ustanovljajo tečaji za nadaljno izobrazbo učiteljev. Čemu se tega tedaj ne stori? Čemu se

oblasti ne prijemlje v deželnem zboru, a ne učiteljev, kakor se jih je, češ, da učitelji ne znajo kmetijstva.

Ali mar konja obračamo pri repu ali pri glavi? Pogledajte malo višje in našli boste mogoče vzrok nedostatnosti. Premotrite malo učiteljišča, presodite malo natančneje sposobnosti njihovih profesorjev; premislite, kako ogromne podpore dajejo učiteljem za nadaljno izobraževanje, in pogledajte, koliko tečajev ustanovljajo vsake počitnice! —

Potem, ko ste vse dobro premotri, sodite! Obsojajte nas! Kako morate pač zahtevati, da vam damo, česar nismo nikdar imeli in nimamo niti upanja, da prejmemo.

Od učitelja bi zahtevali, da bi bil v vsem strokovnjak. Predmetov ima kakih 16, a v vseh naj bi bil strokovnjak. Pred vsem seveda, bodi učitelj pedagog! Bolje pač malo, a to temeljito.

Na drugi strani se nam očita tudi stanje naših šolskih vrtov. Ko se zgradi novo šolsko poslopje, se v naj-novejšem času prepusti lep kos vrta v vzorno obdelovanje učiteljevo.

Vrt je treba prekopati, zasaditi itd., da je za rabo. A kdo naj to dela, najbrže učitelj sam, da ukrepi ob svojih prostih urah svoje itak izmučene ude, ali naj zalaga iz svojega, da ne rečem praznega žepa in to v tujo last, ker je lahko mogoče, da bo danes ali jutri zapustil to mesto ter prepustil svojemu nasledniku, kojega morda še od daleč ne pozna.

Res, da se dajo podpore, ki so pa, žal, tako neznatne, da tega imena niti ne zaslužijo, a jih je treba še takorekoč priberati.

Za obdelovanje vrta bi moralo dobivati učiteljstvo pavšal, kakor za snaženje in drugo. Ta pavšal naj bi se mu le takrat odtegnil, kadar bi vrt sam toliko donášal čistega dohodka, da se bi zamoglo z njim obdelovati ga brez posebnih stroškov. Pri takih odnošajih je lahko pričakovati, da celo zahtevati vzorno uravnanih vrtov.

V boljši prospeh in povzdigo kmetijstva bi bilo tudi jako umestno, to posebno v slučaju, da se uresniči moja želja, da bi ljudski učitelji bili tudi namestniki sedanjih potovalnih kmetijskih učiteljev, ki pa naj bi imeli še pozneje vendar nadzorstvo in vodstvo nad učiteljstvom tega javnega kmetijskega pouka, da bi se pri vsaki šoli skrbelo za tako obsežen šolski vrt, da more imeti v njem vsaka občina svojo drevesnico, vinograd in svoja poizkuševališča, da bi ne bilo treba na ta način izdavat več podpor za posamezna kmetijska društva, ki imajo v veliki večini le malo uspehov in jako omahljiv obstanek.

Mnogo umestnejše bi bilo, da bi oblasti te podpore obrnile rajše v ta namen, nego v podporo društvenih vinogradov in drevesnic. Uspehi bi bili gotovo izdatnejši in cenejši. Take naprave bi bile gotovo v povzdigo našega ugleda!

To bi bila po mojem tedaj pot, to bi bila naša politika, ki naj bi jo odslej nastopili v povzdigo svojega stanu, do stopnje samostojnih, uglednih mož.

Edino tem potom bi bila dana učitelju najugodnejša prilika, da more iz šole med občinstvo, da jim tu podaja dušne hrane za stan, s katerim se žive; za stan, ki jim je najljubši. Učitelj, ki bi bil obenem tudi kmetijski učitelj, umevno, da bi imel ves drugi ugled, nego ga ima učitelj — tajnik — ali učitelj — organist.

»Enak se brati z enakim,« pravi pregovor. Kmet se toraj brati najrajši s kmetom. Vprašam pa, koliko rajše se bo bratil z vzorom kmeta, s kmetom — učiteljem.

Tak učitelj se prav lahko v kratkem času in z malim trdom natanko seznaniti z ležo in podnebjem svoje občine ter z drugimi okolnostmi, tako da more podajati svojim soobčanom jako dobrih in vzornih nauk. Kako bi se tem potom s priljubljenostjo učitelja povzdignila tudi šola! Tak učitelj bi bil v občini kmetu najboljši svetovalec, da ne rečem, rešitelj ubogega kmeta, posebno v sedanjih časih, ko mora biti kmet že skoraj učenjak, če hoče prav in uspešno voditi svojo kmetijo.

Takemu učitelju bi se ljudstvo ne upiralo izboljšati njegovega stanja in omejiti mu skrb za vsakdanji kruh!

Šola naj je še tako vzorna, nikdar ne bo v očeh našega kmeta to, kar bi morala biti, zakaj ideali so dandanes izbežali s sveta in njim sledi realizem. A kako naj govorim pri takšnih razmerah kmetu o idealih, ki so bili pač pri njem od nekdaj jako malo v čisti!

Naš kmet želi in hoče nauk, ki jih lahko prime. To se pa doseže edino z nauki o kmetijstvu. Predstavimo si slučaj, da mu svetujemo kako napravo, ki mu mogoče takoj čez leto dni obrodi zaželeni, občudovanja vredni sad. V takem slučaju ne bo kmet svoje žive dni več pozabil svojega svetovalca. S šolo pa ne moremo nikdar doseči teh uspehov, zakaj s šolo se vidijo uspehi šele po desetih ali celo 20. letih; med tem časom pa je kmet že pozabil na preteklost, ker živi v sedanosti in ne vidi blagodejne premembe, ki se vrši okrog njega.

Če so drugi realni, bodimo tudi mi, — pa idealno realni ter skrbimo, da pride sčasoma v naše roke predmet in trud, ki nam obeta tako bogate obresti!

Naloga je stanovski predmet, ki se ne cepi od našega stanu, kakor drugi dosedanji ravnoomenjeni predmeti, ampak sodi k našemu stanu, ki nikakor ne more veljati kot postransko opravilo učitelja, marveč le kot nadaljna in temeljitejša izobrazba dosedanjih njegovih ved.

Zato kličem: Proč z orglanjem, proč s tajništvom in inštrukcijami in na njih mesto stopi kmetijstvo v povzdigo splošne blaginje in v povzdigo našega ugleda posebej!

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXIV.

Vprašanje: Pri zborovanju nekega okrajnega učiteljskega društva je bilo učiteljstvo v znatni večini mnenja, da je zastopnikoma v okr. šolskemu svetu pri sestavi tabele prisilcev vselej glasovati za domačega kompetenta, če ima enako kvalifikacijo s tekmeccem sosednega okraja, pa naj ima ta tudi mnogo več službenih let. M.

Odgovor: O tem ni seveda nobenega zakonitega določila, to je le subjektivno mnenje Vašega učiteljstva, ki se da opravičiti z znanim rekom: »Svoji k svojim!« — ali pa tudi s hrvaško prislovico, ki pravi, da je človeku srajca bližja nego kožuh. Kdor prezira ta dva pregovora, postopa sicer tudi zakonito, a manj kolegijalno. Zastopnika učiteljstva v okrajnih šolskih svetih imata nalogo, da poskrbita v okraju za vrlo, napredno in kolegijalno učiteljstvo, to pa je le mogoče, ako kompetente tudi poznata. Za znanca se zavzame vsak lažje, nego za neznanca. Pri nas pa je tako, da poznamo skoro vsakega slovenskega učitelja in vsako slovensko učiteljico. To je sad naše organizacije.

Zato ni sestavljanje kompetentnih tabel nobena težava. Da se hoče kdo preseliti iz enega okraja v drugi okraj, so dostikrat vzrok rodovinske, socialne ali zdravstvene razmere. V takem primeru je pomagati »tujcu« in »domačinu« se mora vdati že iz humanitete in kolegijalnosti. Okrajne meje niso meje, ki naj ločijo učiteljstvo v kamniško, ljubljansko, novomeško, črnomaljsko itd. učiteljstvo. Vsi smo ena velika družina, ki se moramo podpirati med seboj in pospeševati koristi drug drugemu. Pri sestavljanju tabel pa moramo pustiti svojim zastopnikom svobodno voljo. Odlikovali smo jih s svojim zaupanjem, oni pa naj ravnajo tako, da si ohranijo to zaupanje. Njih glavni svetovalki pa sta vest in pravica.

Dohtar Blažič.

Roditeljski večer.

Prvi roditeljski večer na II. mestni osemrazredni deški ljudski šoli na Cojzovi cesti v Ljubljani je bil v soboto, dne 7. aprila t. l., ob 1/2 8. uri zvečer. Udeležba je bila dovolj dobra.

Šolski vodja gosp. Fr. Gabršek je prijazno pozdravil navzoče starše in se jim zahvalil za udeležbo. Potem je razložil namen in pomen učiteljskih večerov. Nato je predaval tovariš Janko Likar o vzgoji otrok pred šolsko dobo. O snovi je predaval jako poljudno. Posebno je ugajalo poslušalcem to, da je vpletel med predavanje iz lastne izkušnje vse polno epizod, ki jih je imel priliko opazovati kot učitelj na deželi. — Za izborna predavanja je želel tudi burno pohvalo. —

Jedro njegovega predavanja je bilo: Starši naj bi imeli vedno pred očmi, da se prične vzgoja otrok takoj z rojstvom. Paziti je na vsak pojav, ki se poraja v otroški duši. V prvi mladosti se za vzgojo lahko mnogo pridobi ali pa tudi mnogo pokvari. Negujejo naj se vrline, zabranjujejo in odstranjujejo napake. Pred šolsko dobo se ne sme siliti otrok k pozitivnemu učenju, to naj se prepusti šoli. Dostikrat se dogodi, da se s prezgodnjim učenjem uničijo duševne moči otroške, in tak otrok ostane za vse življenje slaboumen. Pojasnil je tovariš predavatelj tudi, kolikega pomena pri vzgoji je harmonično, vzajemno delovanje doma in šole. — Slednjič je povabil vse roditelje, da naj se udeležijo debate o predavani snovi, na kar je pripravljen on kakor tudi vse učiteljstvo z veseljem odgovarjati in pojasnjevati stavljena vprašanja.

Začetek je storjen. Želeli je, da bi se roditeljski večeri razvili ne samo po mestih, temveč tudi po deželi. Dandanes predavajo že o vseh mogočih stvareh, zakaj bi ne predavali o odgoji in vzgoji naše mladine, o negovanju najdražjega zaklada človeštva?! Šola in dom se morata zblížati. Šola pozna dom, a dom ne pozna še šole in težavnega dela svojega največjega dobrotnika — učitelja. Učiteljstvo bo pridobilo ravno s temi predavanji med ljudstvom ono spoštovanje in ono ljubezen, ki ju zasluži zaradi svojega vzvišenega delovanja za blagor ljudstva. Starši pa pridobijo mnogo koristnih nauk za vzgojo svojih otrok.

Taki večeri pa bi bili še bolj zanimivi in tudi plodnosnejši, ko bi se vemale po predavanju debate o predavani snovi.

Končno bi še želeli, da bi starši kar možno v obilnem številu prihajali k takim predavanjem. S tem pokažejo zanimanje in dokažejo obenem, da so vredni takih priredb.